

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3187/2016. (X. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.785/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselője útján az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.785/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz és kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.785/2015/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló polgári perben megállapított tényállás szerint az indítványozó 2011. július 29. napján Szeged belterületén közlekedett a tulajdonát képező BMW 740i típusú személygépjárművel, amikor összeütközött egy Opel Astra Caravan típusú személygépjárművel. Az ütközés során az indítványozó személygépjárműje megrongálódott. A Szegedi Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatósága a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt indított eljárást – elévülés folytán – megszüntette. Az Opel személygépjárműre vonatkozóan a közúti baleset időpontjában egy biztosítótársaságnál (a későbbi alperesnél) megkötött, érvényes és hatályos kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződés állt fenn, melynek alapján az indítványozó kárigény bejelentéssel élt. A biztosítótársaság azonban a kárrendezési eljárás eredményeként az indítványozó részére kártérítést nem fizetett. Az indítványozó módosított keresetében a biztosítótársaságot 1.278.148 Ft és ezen összegből 1.006.416 Ft javítási költség után 2011. augusztus hó 22. napjától a kifizetésig, míg 271.732 Ft után 2011. július hó 29. napjától a kifizetésig járó, az 1959. évi IV. törvény 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamat és perköltség megfizetésére kérte kötelezni.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az indítványozónak 1.278.148 Ft-ot, ezen összegből 1.006.416 Ft után 2011. augusztus hó 22. napjától, míg 271.732 Ft után 2011. július hó 29. napjától a kifizetésig járó törvényes kamatot, továbbá 350.562 Ft perköltséget, megállapítva, hogy a felek egyebekben felmerült költségeiket maguk viselik.
- [5] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a biztosítótársaság fellebbezéssel élt. A Szegedi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét – a jelen indítvánnyal támadott 2.Pf.21.785/2015/4. számú ítéletével – részben és akként változtatta meg, hogy az alperes marasztalásának összegét leszállította.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Szegedi Törvényszék ezen ítéletével szemben terjesztette elő, mert az álláspontja szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) és (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására érvelését kiegészítette. Álláspontja szerint a Szegedi Törvényszék indítványozó által kifogásolt döntése a demokratikus jogállamiság követelményével azért áll ellentétben, mert az a Polgári Perrendtartás és a KRESZ több – az indítványozó által tételesen is megjelölt – rendelkezésébe ütközik. Indokolása szerint a Szegedi Törvényszék a szakértői véleményből helytelen jogi következtetést vont le, a per további bizonyítékait pedig teljességgel figyelmen kívül hagyta. A Szegedi Törvényszék a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, az ítélete anyagi jogi jogszabályt sért. Ez – vagyis a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése és téves jogi következtetés levonása – az indítványozó szerint megalapozza a tisztességes tárgyaláshoz való jogának sérelmét is. A XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogának sérelmét pedig abban látja, hogy a perben a pertárgy értéke nem érte el a Pp. 271. § (2) bekezdésben rögzített hárommillió forintos felülvizsgálati határértéket, ekként az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel nem élhetett.

- [7] Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelmét abban látja, hogy a sérelmezett döntés folytán őt ért kár, illetve ennek kamata, valamint a káresemény folytán felmerült perköltség jogszerűen őt illető teljes megtérülése helyett csupán annak 30%-ára tarthat igényt, azzal, hogy vagyonával egy őt jogszerűen nem terhelő kötelezettségért (az alperesnek a peres eljárással felmerült 70%-os perköltségéért) is helyállni tartozna.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerint tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. A határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai követelményeinek az alábbiak szerint eleget tesz.
- [9] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak.
- [10] Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskörére vonatkozó hivatkozást [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az indítványozó megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XIII. cikket, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]; továbbá előadta az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; megjelölte a Szegedi Törvényszék 2.Pf.21.785/2015/4. számú ítéletét, mint amelyet alaptörvény-ellenesnek tart [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]; illetve erre vonatkozóan indokolást is előterjesztett [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság tartalmi követelményeinek megfelel-e.
- [12] 4.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségét kimerítette, további jogorvoslat nincsen számára biztosítva; továbbá az alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló ügyben félként szerepelt, ezért az Abtv. 27. §-a, és az Abtv. 51. § (1) bekezdése szerinti jogosultnak és nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [14] 4.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során azt állapította meg, hogy a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek.
- [15] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálata során mindenekelőtt arra mutat rá az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére – abban az összefüggésben, amint arra az indítványozó hivatkozott – nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta azon korábbi értelmezését, mely szerint az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság ugyanis a B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvén alapuló jogbiztonság sérelmére alapozott alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben. Ez a két kivételes esetkör, vagyis a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya ugyanakkor a jogalkotás számára fogalmaz meg alkotmányos követelményeket, ezért az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz esetében ezek sérelme elvi szinten sem merülhet fel. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz esetében ugyanis az Alkotmánybíróság nem az ügyben folytatott bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenességét vizsgálja {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]–[8]}.

- [16] 4.3. Az indítványozó az ismertetett ügygel kapcsolatosan úgy vélte, hogy az eljáró bíróságok és hatóságok nem vették figyelembe az Alaptörvény XXIV. cikkében rögzített követelményeket.
- [17] Az alkotmányjogi panasz ezen részét illetően az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény XXIV. cikkében megfogalmazott alapjogok a közigazgatási eljárásokra vonatkoznak, így azok nem terjednek ki a bírósági eljárásokra [legutóbb: 3094/2016. (V. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]. Ez utóbbi eljárásokra a XXVIII. cikk bekezdéseiben megfogalmazott követelmények az irányadók, az abban foglaltaknak kell alapjogi szinten érvényesülniük. A jelen ügyben azonban a panaszos kizárólag a bírósági eljárást kifogásolta, amely így a XXIV. cikk (1) bekezdésével nem hozható érdemi alkotmányossági összefüggésbe {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [9]}.
- [18] 4.4. Az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseként jelölte meg az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdését is. Az indítványozó szerint a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelése és téves jogi következtetés levonása megalapozza a tisztességes tárgyaláshoz való jogának sérelmét is.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezen indítványozói hivatkozással kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy az indítványozó – a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – értékelhető alkotmányjogi érvelést nem adott elő és a bírói döntés érdemével kapcsolatosan sem jelölt meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [20] Az alkotmányjogi panasz az indítványozó (mint felperes) számára kedvezőtlen bírósági döntés – elsősorban a kártérítés összegszerűségével kapcsolatos – megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáját tartalmazza.
- [21] A vélt jogszabálysértésekre irányuló aggályok valójában a bizonyítékok bírói mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival, a vonatkozó jogszabályok értelmezésével összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [22] Az alapul fekvő ügyben a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és az irányadó jogszabályok alapján a következtetések levonása, valamint a kárfelelősség telepítése a rendes bíróságok feladata, és mindezek önmagukban alkotmányossági kérdést nem vetnek fel {3222/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [27]; 3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [23] „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el, annak ellenére sem, hogy az alkotmányjogi panasz eljárás jogorvoslatként definiálható” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság egyfelől jelen ügyben is tartózkodik attól, hogy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon, másfelől pedig a bírósági jogértelmezés sérelmezése önmagában – figyelemmel a 3025/2016. (II. 23.) AB határozatban kibontott álláspontra – nem hozható kapcsolatba az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve annak részjogosultságaival.
- [24] 4.5. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is. A jogorvoslathoz való jogának sérelmét abban látja, hogy a perben a pertárgy értéke nem érte el a Pp. 271. § (2) bekezdésben rögzített hárommillió forintos felülvizsgálati határértéket, ekként az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel nem élhetett.
- [25] Az indítványozó tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás elmaradása miatt látta megalapozottnak.
- [26] Az Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat Indokolás [24] pontjában megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {lásd még: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]–[12]; 3102/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [27] 4.6. Az indítványozó – a már említett alaptörvényi rendelkezéseken kívül – hivatkozott az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogának sérelmére is, mivel az általa sérelmezett döntés rendelkezése folytán őt ért kár, illetve annak kamata, valamint a káresemény folytán felmerült perköltség jogszerűen őt illető teljes megtérülése helyett csupán annak 30%-ára tarthat igényt, azzal, hogy vagyonával egy őt jogszerűen nem terhelő kötelezettségért (az alperesnek a peres eljárással felmerült 70%-os perköltségéért) is helyállni tartozna.
- [28] Az Alkotmánybíróság a tulajdonhoz való jog kapcsán már rámutatott arra, hogy annak „[...] az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt szabálya alapvetően a tulajdonjog alkotmányos intézményének kétségbevonásával, a tulajdonhoz való jognak a szakjogági jogalkalmazáson (jogértelmezésen) kívül eső elvitatásával, illetve a tulajdonnak az állam általi, a kisajátításra vonatkozó alaptörvényi feltételeket figyelmen kívül hagyó elvonásával sérülhet” {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [29] „A kötelmi igényből eredő kártérítéshez való jog, illetve kártérítési kötelezettség nem része az alkotmányos tulajdon fogalmának. A tulajdonhoz való jog alkotmányos szintű védelméből nem lehet levezetni a tulajdon polgári jogi sérelmének kártérítési értékgaranciáját, a polgári jogi kártérítés nem a tulajdon alkotmányos értékgaranciája és alkotmányosan nem is kell, hogy az legyen. A kártérítés feltételeinek, esettípusainak, általános és különös alakzatainak, formáinak és mértékének meghatározása a törvényhozó szabadságába tartozik, és önmagában nem alkotmányossági kérdés. A kárviselés kockázatának differenciált polgári jogi kezelését nem lehet az Alaptörvényre visszavezetni” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [28]}. Nem terjed ki tehát a tulajdonhoz való jog védelme arra az esetre, amikor az indítványozó – az álláspontja szerint megalapozatlan bírói döntés miatt – nem kapja meg az általa jogosnak vélt kártérítést.
- [30] Az Alkotmánybíróság arra is hivatkozott már, hogy „[...] a kártérítés megfizetése iránti eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és a [rég]i Ptk. alapján való értékelése kizárólag az arra illetékes bíróságok feladata [...]” {3068/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [12]}; valamint, hogy „[...] a tulajdonhoz való jog sérelmének megállapítását önmagában az indítványozóra nézve kedvezőtlen bírósági döntés még nem alapozza meg. Az eljáró bíróságok magánjogi jogvitát döntöttek el [...], ezekben az alperest marasztalták, ez azonban nem jelenti a tulajdonjog olyan korlátozását, ami alkotmányjogi relevanciával bírna. [...] Magánjogi jogvitában [...] szembe kerül a peres felek tulajdonjoga, és az egyik fél joga természetesen a másik fölé kerül, ez azonban nem eredményezi az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelmét” {3157/2013. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [32]}.
- [31] Mindezekre figyelemmel a jelen ügyben sem állított az indítvány az Alaptörvény XIII. cikke kapcsán olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre mutatna.
- [32] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban megfogalmazott befogadhatósági kritériumoknak nem felel meg. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2016. szeptember 27.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/151/2016.

